T006 A HÀM VI Q24 Niệm Xứ

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

TAÏP A HAØM QUYEÅN 24

KINH 605. NIEÄM XÖÙ (1)1 Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Coù boán Nieäm xöù. Nhöõng gì laø boán? Ñoù laø, nieäm xöù quaùn thaân treân thaân; nieäm xöù quaùn thoï, taâm, phaùp treân phaùp.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe lôøi Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

M KINH 606. NIEÄM XÖÙ (2)2 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaùveä. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Coù boán Nieäm xöù. Nhöõng gì laø boán? Ñoù laø, nieäm xöù quaùn thaân treân thaân; nieäm xöù quaùn thoï, taâm, phaùp treân phaùp. “Nhö vaäy, Tyø-kheo ñoái vôùi boán Nieäm xöù naøy, tu taäp ñaày ñuû, tinh caàn phöông tieän, chaùnh nieäm, chaùnh tri, caàn phaûi hoïc.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe lôøi Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

M

1. Ñaïi Chaùnh, quyeån 24, Tieåu ñeà: “Ñeä nguõ tuïng Ñaïo phaåm ñeä nhaát”, goàm caùc kinh soá 605-639. –Quoác Dòch, quyeån 22, tuïng 5. Ñaïo phaåm, 1. Töông öng Nieäm xöù goàm Kinh soá töø 1247-1299. –Phaät Quang, quyeån 24; y theo AÁn Thuaän, Tuïng 4. Ñaïo phaåm. –AÁn Thuaän Hoäi Bieân, Tuïng 4. Ñaïo phaåm, 7. Töông öng Nieäm xöù, goàm naêm möôi boán kinh, töø soá 760-813. Phaàn lôùn töông ñöông Paøli: S.47. Saøtipatthaøna samyutta. Ñaïi Chaùnh kinh 605, Paøli, S.47.24 Suddhaka. 2. Xem kinh 605 treân.

KINH 607. TÒNH3 Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc4, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Coù ñaïo nhaát thöøa5 laøm thanh tònh chuùng sanh, khieán vöôït khoûi öu bi, döùt khoå naõo vaø ñaït ñöôïc phaùp nhö thaät6, ñoù laø phaùp boán Nieäm xöù. Nhöõng gì laø boán? Ñoù laø, nieäm xöù quaùn thaân treân thaân; nieäm xöù quaùn thoï, taâm, phaùp treân phaùp.” Phaät daïy kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

M KINH 608. CAM LOÄ7 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Neáu Tyø-kheo naøo lìa boán Nieäm xöù, laø lìa Thaùnh phaùp nhö thaät. Ngöôøi naøo lìa Thaùnh phaùp nhö thaät, laø seõ lìa Thaùnh ñaïo. Ai lìa Thaùnh ñaïo, laø lìa phaùp cam loä8. Ngöôøi naøo lìa phaùp cam loä, laø khoâng thoaùt khoûi sanh, laõo, beänh, töû, öu, bi, khoå, naõo. Ta noùi ngöôøi naøy khoâng thoaùt ñöôïc khoå. Neáu

Tyø-kheo naøo khoâng lìa boán Nieäm xöù, laø khoâng lìa Thaùnh phaùp nhö thaät; khoâng lìa Thaùnh phaùp nhö thaät, laø khoâng lìa Thaùnh ñaïo; khoâng lìa Thaùnh ñaïo, laø khoâng lìa phaùp cam loä; khoâng lìa phaùp cam loä, laø thoaùt khoûi sanh, laõo, beänh, töû, öu, bi, khoå, naõo. Ta noùi ngöôøi naøy thoaùt khoûi caùc khoå."

3.

Paøli, S.47.18 Bramaø.

4.

Baûn Paøli, taïi Uruvelaø, beân bôø soâng Neraójaraø, luùc vöøa thaønh ñaïo.

5.

Nhaát thöøa ñaïo ¤@ ¼ ¹D. Paøli: ekaøyano maggo.

6.

Ñaéc nhö thaät phaùp ±o ¦p ¹ê ªk. Paøli: óayassa adhigamaøya nibbaønaö sacchikiriyaøya, ñaït chaùnh lyù, thaân chöùng Nieát-baøn.

7.

Paøli, S.47.41 Amata.

8.

Cam loä phaùp ¥Ì ÅS ªk. Paøli: amata, söï baát töû.

Phaät daïy kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 609. TAÄP9 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: "Nay Ta seõ noùi veà söï taäp khôûi boán Nieäm xöù vaø söï tieâu thaát cuûa boán Nieäm xöù10. Haõy laéng nghe, kheùo suy nghó." "Theá naøo laø taäp khôûi cuûa boán Nieäm xöù? Tieâu thaát cuûa boán Nieäm xöù? "Thöùc aên taäp khôûi thì thaân taäp khôûi. Thöùc aên dieät thì thaân tieâu thaát. Nhö vaäy, haõy soáng tuøy quaùn theo taäp khôûi cuûa thaân, soáng tuøy quaùn theo söï dieät taän thaân. Soáng tuøy quaùn theo taäp–dieät cuûa thaân laø soáng vôùi söï khoâng sôû y, ñoái vôùi caùc theá gian vónh vieãn khoâng chaáp thuû. Cuõng vaäy, xuùc taäp khôûi thì thoï taäp khôûi. Xuùc dieät thì thoï tieâu thaát. Nhö vaäy, haõy soáng tuøy quaùn thoï theo taäp phaùp; soáng tuøy quaùn thoï theo dieät phaùp. Soáng tuøy quaùn thoï theo taäp dieät phaùp laø soáng vôùi söï khoâng sôû y, ñoái vôùi taát caû phaùp theá gian ñeàu khoâng chaáp thuû. "Danh saéc taäp khôûi thì taâm taäp khôûi. Danh saéc dieät thì taâm tieâu thaát . Haõy soáng tuøy quaù n taâm tuøy theo taäp phaùp; soáng tuøy quaùn taâm tuøy theo dieät phaùp. Soáng tuøy quaùn taâm tuøy theo phaù p taäp –dieät laø soáng vôùi söï khoâng sôû y, ñoái vôùi caùc phaùp theá gian thì khoâng coøn chaáp thuû.

"ÖÙc nieäm taäp thì phaùp taäp11, öùc nieäm dieät thì phaùp tieâu thaát. Haõy soáng tuøy quaùn phaùp tuøy theo taäp phaùp; soáng tuøy quaùn phaùp tuøy theo dieät phaùp. Soáng tuøy quaùn phaùp tuøy theo phaùp taäp–dieät laø soáng vôùi söï khoâng sôû y, ñoái vôùi caùc phaùp theá gian thì khoâng coøn chaáp thuû. "Ñoù goïi laø söï taäp khôûi boán Nieäm xöù vaø söï tieâu thaát cuûa boán

9.

Paøli, 47.42 Samudaya.

10.

Töù nieäm xöù taäp töù nieäm xöù moät . Paøli: satipaæææhaønaö samudayaóca atthaígamaóca.

11.

Paøli: manasikaørasamudayaø dhammasamudayo, do taäp khôûi cuûa taùc yù maø coù söïï taäp khôûi cuûa phaùp.

Nieäm xöù.”

Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe lôøi Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

M

KINH 610. CHAÙNH NIEÄM12

Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Ta seõ daïy veà söï tu taïâp boán Nieäm xöù. Haõy laéng nghe vaø suy nghó kyõ! “Theá naøo laø tu boán Nieäm xöù? Soáng chaùnh nieäm quaùn thaân treân noäi thaân, tinh caàn phöông tieän, chaùnh nieäm, chaùnh tri, ñieàu phuïc lo buoàn cuûa theá gian; soáng quaùn ngoaïi thaân, noäi ngoaïi thaân, tinh caàn phöông tieän, chaùnh nieäm chaùnh tri, ñieàu phuïc söï lo buoàn cuûa theá gian. Cuõng vaäy soáng chaùnh nieäm quaùn thoï, taâm, phaùp, noäi phaùp, ngoaïi phaùp, noäi ngoaïi phaùp, tinh caàn phöông tieän, chaùnh nieäm chaùnh tri, ñieàu phuïc söï lo buoàn cuûa theá gian, thì ñoù goïi laø Tyø-kheo tu boán Nieäm xöù.”

Phaät daïy kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. Thôøi quaù khöù, vò lai, tu boán Nieäm xöù cuõng ñöôïc thuyeát nhö vaäy.

M KINH 611. THIEÄN TUÏ13 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaùveä. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Coù tuï thieän phaùp vaø coù tuï baát thieän phaùp14. “Theá naøo laø tuï thieän phaùp? Chæ cho boán Nieäm xöù. Ñoù goïi laø chaùnh thuyeát. Vì sao? Vì ñaây laø tuïï hoaøn toaøn thuaàn nhaát thanh tònh.

12.

Paøli, S.47.2. Sato. Tham chieáu, Haùn: N0100(14).

13.

Paøli, S.47.5 Kusalaraøsi.

14.

Thieän phaùp tuï, baát thieän phaùp tuï ½ ªk »E¡A¤£ ½ ªk »E. Paøli: kusalaraøsi, akusalaraøsi.

Nhöõng gì laø boán? Nieäm xöù quaùn thaân treân thaân; nieäm xöù quaùn thoï, taâm, phaùp treân phaùp. “Theá naøo laø tuï baát thieän phaùp? Chæ cho naêm caùi15, ñaây laø thuyeát chính. Vì sao? Vì ñaây laø tuï hoaøn toaøn thuaàn nhaát baát thieän. Nhöõng gì laø naêm? Tham duïc caùi, saân nhueá caùi, thuøy mieân caùi, traïo hoái caùi vaø nghi caùi.” Phaät daïy kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 612. CUNG16 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Nhö ngöôøi caàm boán thöù cung cöùng17, duøng heát söùc maïnh baén vaøo boùng caây ña-la, qua nhanh khoâng trôû ngaïi. Cuõng vaäy, boán haïng Thanh vaên18 cuûa Nhö Lai, vôùi taêng thöôïng phöông tieän, lôïi caên, trí tueä, soáng ñeán moät traêm naêm tuoåi thoï; ñoái voái phaùp ñöôïc giaûng thuyeát, ñöôïc truyeàn trao bôûi Nhö Lai, chæ tröø luùc aên uoáng, nguû nghæ, boå taû19, trong khoaûng trung gian, thöôøng noùi, thöôøng nghe, vôùi trí tueä saùng suoát lanh lôïi, ñoái vôùi nhöõng gì Nhö Lai ñaõ daïy, trieät ñeå laõnh thoï, giöõ gìn, khoâng chöôùng ngaïi; ôû choã Nhö Lai khoâng coù gì ñeå hoûi theâm. Nhö Lai noùi phaùp khoâng coù chung cöïc. Nghe phaùp suoát caû ñôøi, cho ñeán khi traêm tuoåi maïng chung, maø phaùp ñöôïc Nhö Lai noùi vaãn khoâng cuøng taän. Neân bieát, voâ löôïng voâ bieân; danh thaân, cuù thaân, vò thaân, maø Nhö Lai ñaõ thuyeátø cuõng laïi voâ löôïng, khoâng coù chung cöïc; ñoù chính laø boán Nieäm xöù. Nhöõng gì laø boán? Thaân nieäm xöù; thoï, taâm, phaùp nieäm xöù.”

15.

Nguõ caùi ¤ »\. Paøli: paóca nìvaraòaø.

16.

Paøli, S. 20.6 Dhanuggaho.

17.

Töù chuûng cöôøng cung ¥| ºØ ±j ¤}. Paøli: cattaøro daôhadhammaø dhanuggahaø, boán nhaø thieän xaï caàm (boán) caây cung cöùng.

18.

Töù chuûng Thanh vaên ¥| ºØ Án »D¡A chæ boán chuùng ñeä töû Phaät.

19.

Boå taû ¸É ¼g . Coù leõ chæ ñaïi tieåu tieän.

Phaät daïy kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. Taát caû kinh boán Nieäm xöù ñeàu laáy caâu toång quaùt naøy. Töùc laø: “Cho neân, Tyø-kheo ñoái vôùi boán Nieäm xöù tu taäp, phaùt khôûi taêng thöôïng duïc, tinh caàn phöông tieän, chaùnh nieäm chaùnh tri, caàn neân hoïc. M KINH 613. BAÁT THIEÄN TUÏ20 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Coù tuï baát thieän vaø tuï thieän. “Tuï baát thieän laø gì? Ba caên baát thieän. Ñoù goïi laø chaùnh thuyeát. Vì sao? Vì tích tuï caùc phaùp thuaàn baát thieän laø ba caên baát thieän. Nhöõng gì laø ba? Ñoù laø: tham baát thieän caên, nhueá baát thieän caên, si baát thieän caên.

“Tuï thieän laø gì? Boán Nieäm xöù. Vì sao? Vì ñaày ñuû thuaàn thieän, laø boán Nieäm xöù. Ñoù goïi laø thieän thuyeát. Nhöõng gì laø boán? Thaân nieäm xöù; thoï, taâm, phaùp nieäm xöù.” Phaät daïy kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. Cuõng nhö ba baát thieän caên, cuõng vaäy ba aùc haïnh laø thaân aùc haïnh, mieäng aùc haïnh, yù aùc haïnh.21 Ba töôûng laø duïc töôûng, nhueá töôûng, haïi töôûng. Ba giaùc laø duïc giaùc, nhueá giaùc, haïi giaùc.22 Ba giôùi laø Duïc giôùi, Saéc giôùi, Voâ saéc giôùi.23 Phaät daïy kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M

20.

Paøli, S.47.47 Duccaritaö.

21.

Paøli, S.47.47 Duccaritaö.

22.

Paøli, S.42.49 Vedanaø.

23.

Toùm taét coù boán kinh.

KINH 614. ÑAÏI TRÖÔÏNG PHU24 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø coù Tyø-kheo noï ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, nhö ñöôïc noùi, Ñaïi tröôïng phu. Theá naøo laø Ñaïi tröôïng phu, khoâng phaûi laø Ñaïi tröôïng phu?” Phaät baûo Tyø-kheo: “Laønh thay! Laønh thay! Tyø-kheo hoûi Nhö Lai veà nghóa Ñaïi tröôïng phu. Haõy laéng nghe, suy nghó kyõ, Ta seõ vì ngöôi maø noùi. Neáu Tyø-kheo naøo an truï chaùnh nieäm quaùn thaân treân thaân; sau khi an truï chaùnh nieäm quaùn thaân treân thaân naøy roài, taâm khoâng ly duïc, khoâng ñöôïc giaûi thoaùt, döùt saïch caùc laäu, Ta noùi ngöôøi naøy khoâng phaûi laø Ñaïi tröôïng phu. Vì sao? Vì taâm khoâng giaûi thoaùt. Neáu Tyø-kheo an truï chaùnh nieäm quaùn thoï, taâm, phaùp treân phaùp, maø taâm khoâng ly duïc, khoâng ñöôïc giaûi thoaùt, döùt saïch heát caùc laäu, Ta khoâng noùi ngöôøi kia laø Ñaïi tröôïng phu. Vì sao? Vì taâm khoâng ñöôïc giaûi thoaùt. Neáu Tyø-kheo naøo an truï chaùnh nieäm quaùn thaân treân thaân; taâm ñaït ñeán ly duïc, taâm ñaït ñeán giaûi thoaùt ñöôïc, döùt saïch caùc laäu, Ta noùi ngöôøi naøy laø Ñaïi tröôïng phu. Vì sao? Vì taâm giaûi thoaùt. Neáu an truï chaùnh nieäm quaùn thoï, taâm, phaùp treân phaùp vaø khi an truï chaùnh nieäm quaùn thoï, taâm, phaùp treân phaùp roài, maø taâm ñaït ñeán ly duïc, taâm ñaït ñeán giaûi thoaùt ñöôïc, döùt saïch caùc laäu, Ta noùi ngöôøi naøy laø Ñaïi tröôïng phu. Vì sao? Vì taâm giaûi thoaùt. Ñoù goïi laø Tyø-kheo Ñaïi tröôïng phu vaø khoâng phaûi Ñaïi tröôïng phu.”

Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe lôøi Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M

24. Paøli, S.47.11 Mahaøpurisa.

KINH 615. TYØ-KHEO-NI25 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Toân giaû A- nan saùng sôùm ñaép y, oâm baùt vaøo thaønh Xaù-veä khaát thöïc. Doïc ñöôøng suy nghó: 'Nay ta ñeán chuøa Tyø-kheo-ni tröôùc.' Lieàn ñi ñeán chuøa Tyø-kheo-ni. Töø xa caùc Tyø-kheo-ni thaáy Toân giaû A-nan ñeán, voäi vaøng traûi saøng toïa môøi ngoài. Caùc Tyø-kheo-ni ñaûnh leã döôùi chaân Toân giaû A-nan, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Toân giaû A-nan:

"Caùc Tyø-kheo-ni chuùng con ñang soáng buoäc taâm26 tu boán Nieäm xöù, töï bieát coù söï tröôùc sau leân xuoáng27." Toân giaû A-nan baûo caùc Tyø-kheo-ni: "Laønh thay! Laønh thay! Caùc coâ! Haõy nhö nhöõng gì caùc coâ ñaõ noùi maø hoïc. Phaøm tu taäp boán Nieäm xöù, an truù vôùi taâm ñöôïc buoäc chaët, töï bieát coù söï tröôùc sau leân xuoáng nhö vaäy." Roài, Toân giaû A-nan vì caùc Tyø-kheo-ni thuyeát phaùp vôùi nhieàu hình thöùc. Sau khi thuyeát phaùp vôùi nhieàu hình thöùc xong, töø choã ngoài ñöùng daäy ra veà. Baáy giôø, Toân giaû A-nan sau khi vaøo thaønh Xaù-veä khaát thöïc trôû veà, caát y baùt, röûa chaân xong, ñi ñeán choã Theá Toân, cuùi ñaàu leã chaân saùt Phaät, roài ngoài lui qua moät beân, ñem nhöõng gì caùc Tyø-kheo-ni ñaõ noùi, trình baøy laïi ñaày ñuû cho Theá Toân. Phaät baûo Toân giaû A-nan: "Laønh thay! Laønh thay! Neân hoïc nhö vaäy, an truï nôi boán Nieäm xöù vôùi taâm ñöôïc buoäc chaët, bieát coù söï tröôùc sau leân xuoáng. Vì sao? Taâm tìm caàu beân ngoaøi, sau ñoù môùi cheá phuïc khieán tìm caàu taâm aáy; taâm taùn loaïn, khoâng giaûi thoaùt, thaûy ñeàu nhö thaät bieát. Neáu Tyø-kheo an truï nieäm xöù quaùn thaân treân thaân; vò aáy sau khi an truï nieäm xöù quaùn thaân treân thaân, neáu thaân ham nguû, taâm phaùp bieáng nhaùc, thì Tyø-kheo naøy neân khôûi tònh tín, naém laáy töôùng tònh28. Sau khi khôûi tín taâm thanh

25.

Paøli, S.47.10 Bhikkhunì.

26.

Paøli: suppatiææhitacittaø viharantiyo, an truï vôùi taâm hoaøn toaøn oån ñònh.

27.

Paøli: uôaøraö pubbenaøparaö visesaö saójaønanti, nhaän thöùc söï sai bieät leân xuoáng, tröôùc sau.

28.

Tham chieáu Paøli: tassa kaøye kayaønupassiòo viharato kayaørammaòo vaø uppajjati kaøyasmiö pariôaøho, cetaso vaø lìnattaö, bahiddhaø vaø cittaö vikkhipati,

tònh, nhôù nghó töôùng tònh roài, taâm vò aáy seõ khoan khoaùi; do taâm khoan khoaùi maø sanh hyû. Do taâm hyû neân thaân khinh an. Sau khi thaân khinh an thì seõ ñöôïc caûm thoï thaân laïc. Sau khi caûm thoï thaân laïc thì taâm seõ ñònh29. Vôùi taâm ñònh, Thaùnh ñeä töû haõy hoïc ñieàu naøy: 'Toâi ñoái vôùi nghóa naøy, neáu taâm coøn phaân taùn ra ngoaøi, thì neân nhieáp phuïc khieán cho noù döøng nghæ, khoâng coøn khôûi giaùc töôûng vaø quaùn töôûng30. Khoâng giaùc, khoâng quaùn, an truï laïc vôùi xaû vaø chaùnh nieäm. Sau an truù laïc, thì bieát nhö thaät. Nieäm

xöù thoï, taâm, phaùp cuõng noùi nhö vaäy.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe lôøi Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 616. TRUØ SÓ31 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Haõy naém chaët töôùng töï taâm, chôù ñeå phaân taùn ra ngoaøi. Vì sao? Vì neáu Tyø-kheo ngu si, khoâng hieåu bieát roõ raøng32, khoâng kheùo leùo, khoâng naém laáy töôùng noäi taâm, maø chaïy theo töôùng beân ngoaøi, thì Tyø- kheo naøy sau ñoù seõ bò thoaùi giaûm vaø töï sanh ra chöôùng ngaïi. Gioáng nhö ngöôøi ñaàu beáp ngu si neáu khoâng hieåu bieát, khoâng kheùo leùo ñieàu hoøa caùc vò ñeå phuïng döôõng toân chuû; chua, maën, laït, khoâng vöøa yù; khoâng gioûi naém baét sôû thích cuûa chuû ñeå ñieàu caùc vò chua, maën, laït;

tenaønanda bhikkhunaø kismiócideva pasaødanìye nimitte cittaö paòidahitabbaö, “Vò aáy soáng quaùn thaân treân thaân, hoaëc sôû duyeân cuûa thaân khôûi leân, hoaëc coù söï böùc röùc trong thaân, hoaëc taâm co ruùt, hoaëc taâm taùn loaïn ra beân ngoaøi; Tyø-kheo aáy haõy coá ñònh taâm treân moät aûnh töôïng trong saùng naøo ñoù”. 29. Sau khi truï taâm treân tònh töôùng, tuaàn töï caùc traïng thaùi khôûi leân: pamudita, duyeät (vui thích), pìti, hyû (khoan khoaùi), passadhakaøya, thaân yû töùc hay khinh an (caûm giaùc thaân theå nheï nhaøng), sukha, an laïc vaø cuoái cuøng samaødhi, ñònh. 30. Paøli: so paæisaöharati ceva na ca vitakketi na vicaøreti, “Vò aáy khi nhieáp phuïc nhö vaäy, khoâng coøn taàm caàu, khoâng coøn tö saùt (traïng thaùi khoâng taàm vaø khoâng töù). 31. Ngöôøi ñaàu beáp. Paøli, S.47.8 Suøda. 32. Haùn: baát bieän ¤£ ¿ë. Paøli: avyatto, khoâng thoâng minh, khoâng naêng löïc.

khoâng hay töï thaân haàu haï hai beân chuû, doø xem nhöõng nhu caàu cuûa chuû, laéng nghe nhöõng sôû thích cuûa chuû, kheùo naém baét ñöôïc taâm yù chuû, roài tuøy yù pha cheá ñieàu hoøa caùc vò ñeå daâng cho chuû. Neáu khoâng vöøa yù, oâng chuû seõ khoâng vui loøng; vì khoâng vui loøng neân khoâng ban thöôûng vaø cuõng khoâng thöôøng meán. Tyø-kheo ngu si cuõng laïi nhö vaäy, neáu khoâng hieåu bieát, khoâng kheùo leùo, soáng quaùn thaân treân thaân maø khoâng theå döùt tröø tuøy phieàn naõo33, khoâng theå nhieáp giöõ taâm mình; laïi cuõng khoâng ñöôïc noäi taâm tòch tónh, khoâng ñöôïc chaùnh nieäm, chaùnh tri thaéng dieäu; trong hieän taïi, cuõng khoâng ñöôïc boán thöù phaùp taêng thöôïng taâm soángï an laïc nay trong hieän taïi34, cöùu caùnh Nieát-baøn an oån voán chöa chöùng ñaéc thì khoâng theå chöùng ñaéc. Ñoù goïi laø Tyø-kheo ngu si khoâng hieåu bieát, khoâng kheùo leùo, khoâng theå kheùo thu nhieáp töôùng noäi taâm, maø chaïy theo töôùng beân ngoaøi, töï sanh chöôùng ngaïi. “Neáu Tyø-kheo naøo, coù trí tueä bieän taøi, coù phöông tieän thieän xaûo, sau khi naém chaët noäi taâm, roài sau ñoù tieáp nhaän töôùng beân ngoaøi, thì Tyø-kheo naøy veà sau hoaøn toaøn khoâng bò thoaùi giaûm, hay töï taïo ra chöôùng ngaïi. Gioáng nhö ngöôøi ñaàu beáp trí tueä thoâng minh hieåu bieát, coù phöông tieän thieän xaûo, ñeå cung phuïng toân chuû; coù khaû naêng ñieàu hoøa caùc vò chua, ngoït, laït, maën; kheùo baét naém daáu hieäu sôû thích cuûa chuû maø ñieàu hoøa caùc vò laøm sao cho vöøa loøng; laéng nghe vò maø chuû öa thích, nhieàu laàn cung phuïng. Khi chuû ñaõ vöøa loøng roài, thì chaéc chaén seõ ñöôïc yeâu meán

gaáp boäi vaø seõ ñöôïc troïng thöôûng. Nhö vaäy ngöôøi ñaàu beáp coù trí tueä, kheùo leùo naém baét ñöôïc taâm ngöôøi chuû. Tyø-kheo cuõng laïi nhö vaäy, soáng quaùn thaân treân thaân, ñoaïn tröø tuøy phieàn naõo, kheùo bieát nhieáp taâm mình, noäi taâm tòch tónh, chaùnh nieäm, chaùnh tri, ñaït ñöôïc boán phaùp taêng thöôïng taâm, soáng an laïc ngay trong ñôøi, ñaït ñöôïc cöùu caùnh an oån Nieát-baøn voán chöa töøng chöùng ñaéc. Ñoù goïi laø Tyø-kheo coù trí tueä, bieän taøi, coù phöông tieän thieän xaûo, hay naém baét töôùng noäi taâm vaø naém baét töôùng beân ngoaøi, khoâng bao giôø thoaùi giaûm vaø töï bò chöôùng ngaïi. “Quaùn thoï, taâm, phaùp cuõng nhö vaäy.”

33. Haùn: thöôïng phieàn naõo ¤W Đ ´o. Paøli: upakkilesaø. 34. Töù taêng taâm phaùp, hieän phaùp laïc truù ¥| ¼W ¤ß ªk ²{ ªk ¼Ö ¦í¡F boán thieàn cuõng goïi laø boán taêng thöôïng taâm, hay boán hieän phaùp laïc truù.

Phaät daïy kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 617. ÑIEÅU35 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Thôøi quaù khöù coù moät con chim teân laø La-baø36, bò chim Öng baét bay leân hö khoâng. ÔÛ giöõa hö khoâng noù keâu la: ‘Vì ta khoâng töï caûnh giaùc neân boãng gaëp naïn naøy. Vì ta ñaõ lìa boû choã ôû cuûa cha meï maø ñi chôi choã khaùc neân môùi gaëp naïn naøy. Hoâm nay bò keû khaùc laøm khoán khoå, khoâng ñöôïc töï do!’ “Chim Öng baûo La-baø: “–Nôi naøo laø choã ôû töï do cuûa ngöôi? “La-baø ñaùp: “–Toâi coù caûnh giôùi cuûa mình nôi raõnh caøy trong ñoàng ruoäng37. Ñuû ñeå traùnh caùc tai naïn. Ñoù laø nhaø toâi, caûnh giôùi cuûa cha meï nhaø toâi. “Chim Öng toû veû kieâu maïn ñoái vôùi La-baø, baûo: “–Cho ngöôi trôû veà nôi raõnh caøy trong ñoàng ruoäng, thöû coù thoaùt ñöôïc khoâng? “La-baø naøy thoaùt khoûi moùng vuoát chim Öng trôû veà ôû yeân döôùi moät khoái ñaát to nôi raõnh caøy. Sau ñoù ôû treân khoái ñaát to, La-baø muoán khieâu chieán cuøng chim Öng. Chim Öng phaãn noä maéng: ‘Ngöôi laø loaøi chim nhoû maø muoán giao chieán cuøng ta sao?’ “Quaù ñoãi phaãn noä chim Öng bay lao thaúng tôùi baét laáy, nhöng La- baø laïi nuùp vaøo döôùi khoái ñaát to; chim Öng ñang ñaø lao tôùi, ngöïc bò va vaøo khoái ñaát cöùng, naùt thaân cheát lieàn. Baáy giôø, chim La-baø ñang phuïc saâu döôùi khoái ñaát, ngaång leân noùi keä: “Chim Öng duøng söùc ñeán,

35.

Paøli, S.47.6 Sakuòaggahì. Cf. Jaøtaka 168.

36.

La-baø Ã¹ ±C. Paøli: laøpa, gioáng chim cuùt.

37.

Haùn: ñieàn canh luõng ¥Đ Ñ Ãb.

La-baø trong coõi mình.

Söùc cöôøng thònh theo saân,

Neân gaây hoïa naùt thaân.

Ta thoâng ñaït taát caû,
Neân nöông trong coõi mình;
Deïp oaùn, taâm tuøy hyû,
Töï vui xeùt söùc mình.
Ngöôi daàu coù hung aùc,
Söùc traêm ngaøn roàng, voi;
Khoâng baèng trí tueä ta,
Trong moät phaàn möôøi saùu.
Xem trí ta thuø thaéng,
Tieâu dieät ñöôïc chim Öng."

"Nhö vaäy, naøy Tyø-kheo, nhö chim Öng kia, ngu si boû caûnh giôùi cuûa cha meï, daïo chôi nôi khaùc, ñeán noãi phaûi bò tai hoaïn. Tyø-kheo caùc oâng cuõng neân nhö vaäy, phaûi ôû nôi chính caûnh giôùi sôû haønh cuûa mình, neân kheùo giöõ gìn vaø traùnh xa caûnh giôùi keû khaùc. Haõy neân hoïc.

"Naøy caùc Tyø-kheo, choã cuûa keû khaùc, caûnh giôùi cuûa keû khaùc, laø chæ cho caûnh giôùi cuûa naêm duïc: Saéc nhaän thöùc bôûi maét, ñeïp, ñaùng yeâu, ñaùng thích, ñaùng nhôù, ñöôïc ñaém nhieãm vôùi duïc taâm; tai bieát tieáng, muõi bieát muøi, löôõi bieát vò, thaân bieát xuùc, ñaùng yeâu, ñaùng thích, ñaùng nhôù, ñöôïc ñaém nhieãm vôøi duïc taâm. Ñoù goïi laø choã cuûa keû khaùc, caûnh giôùi cuûa keû khaùc ñoái vôùi Tyø-kheo. "Naøy caùc Tyø-kheo, ôû nôi caûnh giôùi cuûa cha meï mình, laø chæ cho boán Nieäm xöù. Nhöõng gì laø boán? Ñoù laø nieäm xöù quaùn thaân treân thaân; nieäm xöù quaùn thoï, taâm, phaùp treân phaùp. Cho neân, Tyø-kheo haõy ñi daïo nôi caûnh giôùi cuûa cha meï mình, traùnh xa choã khaùc, caûnh giôùi keû khaùc. Haõy hoïc nhö vaäy." Phaät daïy kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû thöïc haønh theo.

M

KINH 618. TÖÙ QUAÛ Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaùveä. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: "Ñoái vôùi boán Nieäm xöù maø tu taäp, tu taäp nhieàu, seõ ñaït ñöôïc boán quaû Thaùnh vaø, boán loaïi phöôùc lôïi, ñoù laø: Quaû Tu-ñaø-hoaøn, quaû Tö-ñaøhaøm, quaû A-na-haøm, quaû A-la-haùn." Phaät daïy kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 619. TÖ-ÑAØ-GIAØ38 Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi, Phaät du haønh trong nhaân gian ñeán trong röøng Thaân-thöù, taïi phía Baéc xoùm Tö-giaø-ñaø39. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: "Thôøi quaù khöù coù moät ngheä sö leo phöôùn40, döïng coät phöôùn treân vai vaø baûo hoïc troø: 'Caùc con haõy leo leân, leo xuoáng coät phöôùn. Haõy hoä trì ta, ta cuõng hoä trì caùc con; thay ñoåi nhau maø hoä trì, ñi daïo laøm troø vui, chuùng ta seõ kieám ñöôïc nhieàu tieàn cuûa.' Luùc aáy, ngöôøi hoïc troø baïch thaày: 'Khoâng baèng noùi nhö vaày: Chæ caàn moãi ngöôøi töï chaêm soùc hoä trì chính mình, ñi daïo laøm troø vui,

thì seõ kieám ñöôïc nhieàu tieàn cuûa, thaân ñöôïc thö thaû an oån maø leân xuoáng.’ OÂng thaày ñaùp: ‘Ñuùng nhö lôøi con noùi, moãi ngöôøi phaûi töï chaêm soùc hoä trì chính mình. Nhöng nghóa naøy cuõng nhö ta ñaõ noùi. Khi hoä trì mình, töùc laø hoä trì ngöôøi khaùc. Khi hoä trì ngöôøi khaùc cuõng laø hoä trì chính mình.’ “Taâm töï thaân caän, tu taäp; tuøy söï hoä trì maø taùc chöùùng. Ñoù goïi laø töï

38.

Paøli, S.47.19 Sedaka.

39.

Tö-giaø-ñaø ¨p ¦÷ ªû. Paøli:sumbhesu viharati sedakaö naøma sumbhaønaö nigamo, giöõa nhöõng ngöôøi Sumbha, taïi xoùm Sedaka cuûa ngöôøi Sumbha.

40.

Duyeân traøng kyõ sö ½t ¼l É« ®v¡R ngöôøi nhaøo loän treân coät phöôùn. Paøli: caòñaølavaösika.

hoä trì mình töùc laø hoä trì ngöôøi41. Theá naøo laø töï hoä trì mình töùc laø hoä trì ngöôøi? Khoâng khuûng boá ngöôøi khaùc, khoâng choáng traùi ngöôøi khaùc, khoâng haïi ngöôøi khaùc, coù töø taâm thöông xoùt ngöôøi. Ñoù goïi laø töï hoä trì mình töùc laø hoä trì ngöôøi. Cho neân caùc Tyø-kheo caàn phaûi hoïc nhö vaäy. Ngöôøi töï hoä trì laø tu taäp boán Nieäm xöù. Hoä trì ngöôøi cuõng laø tu taäp boán Nieäm xöù.” Phaät daïy kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 620. DI HAÀU42 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø nôi thaønh Vöông xaù. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Trong nuùi Ñaïi tuyeát, choã hieåm trôû baêng giaù, khæ vöôïn soáng coøn khoâng ñöôïc, huoáng chi laø con ngöôøi. Hoaëc coù nuùi coù khæ, vöôïn ôû maø khoâng coù ngöôøi. Hoaëc coù nuùi nôi ngöôøi vaø thuù cuøng ôû chung. Treân loái ñi cuûa khæ vöôïn, thôï saên duøng keo boâi leân coû. Nhöõng con vöôïn khæ naøo khoân ngoan thì traùnh xa boû ñi. Nhöõng vöôïn khæ con ngu si khoâng bieát traùnh xa, thì duøng tay chaïm vaøo chuùt xíu, lieàn bò dính tay. Noù duøng tay kia ñeå gôõ, töùc thì dính caû hai tay. Noù laïi duøng chaân ñeå gôõ, hai chaân cuõng bò keo dính luoân. Noù duøng mieäng caén coû, mieäng cuõng bò keo dính chaët. Naêm choã ñeàu bò dính keo, phaûi naèm co quaép treân ñaát. Thôï saên ñi ñeán, voäi laáy gaäy xoû vaøo khieâng ñi. “Tyø-kheo neân bieát, boïn vöôïn khæ ngu si rôøi boû caûnh giôùi cuûa mình, choã ôû cuûa cha meï, ñi chôi nôi caûnh giôùi keû khaùc, neân bò khoå naõo naøy. Cuõng vaäy, Tyø-kheo, phaøm phu ngu si, soáng nöông ôû nôi laøng xoùm, saùng sôùm ñaép y, mang baùt vaøo thoân khaát thöïc, khoâng kheùo hoä trì thaân vaø khoâng thuû hoä caùc caên. Maét thaáy saéc lieàn sanh ra nhieãm ñaém; tai vôùi aâm thanh, muõi vôùi muøi, löôõi vôùi vò, thaân vôùi xuùc ñeàu sanh ra nhieãm ñaém. Tyø-kheo ngu si sau khi caùc caên beân trong vaø caùc caûnh beân ngoaøi bò troùi buoäc naêm choã, neân bò leä thuoäc vaøo öôùc muoán cuûa ma. Cho neân caùc Tyø-kheo caàn neân

41. Paøli: aøsevanaøya, bhaøvanaøya, bahulìkammena, evaö kho bhikkhave, attaønaö rakkhanto paraö rakkhanti, “Baèng söï thaân caän, baèng söï tu taäp, baèng söï tu taäp

nhieàu laàn, nhö vaäy laø hoä trì ngöôøi khaùc trong khi hoä trì chính mình”. 42. Paøli, S.47.7 Makkaæa.

hoïc taäp nhö vaày: ‘Haõy chæ nôi ñi laïi cuûa mình, choã ôû cuûa cha meï maø soáng, chôù ñi ñeán choã khaùc vaø caûnh giôùi keû khaùc.’

“Theá naøo laø nôi ñi laïi cuûa mình, nôi ôû cuûa cha meï Tyø-kheo? Laø chæ cho boán Nieäm xöù: Soáng vôùi chaùnh nieäm quaùn thaân treân thaân, soáng quaùn thoï, taâm, phaùp treân phaùp.” Phaät daïy kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 621. NIEÂN THIEÁU TYØ-KHEO43 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Toân giaû A- nan cuøng caùc Tyø-kheo ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân, Toân giaû A-nan baïch Phaät:

“Baïch Theá Toân, caùc Tyø-kheo treû tuoåi naøy, neân daïy doã cho hoï nhö theá naøo? Neân noùi phaùp cho hoï nhö theá naøo?” Phaät baûo Toân giaû A-nan: “Caùc Tyø-kheo treû tuoåi naøy, neân duøng boán Nieäm xöù daïy cho hoï tu taäp. Nhöõng gì laø boán? Ñoù laø: Soáng chaùnh nieäm quaùn thaân treân thaân, phöông tieän tinh caàn, khoâng haønh buoâng lung, chaùnh trí, chaùnh nieäm, taâm tòch ñònh… cho ñeán, bieát roõ thaân44. Soáng chaùnh nieäm quaùn, thoï, taâm, phaùp treân phaùp, phöông tieän tinh caàn, khoâng haønh buoâng lung, chaùnh nieäm, chaùnh trí, taâm ñònh tónh… cho ñeán bieát phaùp. Vì sao? Vì neáu Tyø-kheo coøn truï ôû ñòa vò höõu hoïc maø chöa thaêng tieán ñöôïc, nhöng ñang chí caàu Nieát-baøn an oån, thì haõy soáng chaùnh nieäm quaùn thaân treân thaân, phöông tieän tinh caàn, khoâng haønh buoâng lung, chaùnh nieäm, chaùnh trí, taâm tòch tònh; soáng quaùn thoï, taâm, phaùp treân phaùp, phöông tieän tinh caàn, khoâng haïnh buoâng lung, chaùnh nieäm, chaùnh trí, taâm tòch

43. Paøli, S.47.4 Salla. 44. Paøli: kaøye kayaønupassino viharatha aøtaøpino sampajaønaø ekodibhuøtaø vippasannacittaø saöhitaø ekaggacittaø kaøya yathaøbhuøtaö óaøòaøya, “Ñeå coù nhaän thöùc nhö thöïc veà thaân, caùc ngöôøi haõy soáng quaùn thaân treân thaân, nhieät haønh, chaùnh trí, chuyeân nhaát, taâm trong saùng, ñònh tónh, taâm nhaát caûnh”.

tònh… cho ñeán xa lìa ñoái vôùi phaùp. “Neáu A-la-haùn, caùc laäu ñaõ heát, vieäc laøm ñaõ xong, ñaõ boû heát gaùnh naëng, döùt haún caùc keát söû, baèng chaùnh tri maø kheùo giaûi thoaùt; nhöng chính luùc naøy, cuõng tu, soáng quaùn thaân treân thaân, phöông tieän tinh caàn, khoâng haïnh buoâng lung, chaùnh nieäm, chaùnh trí, taâm vaéng laëng, soáng quaùn nieäm thoï, taâm, phaùp treân phaùp,… cho ñeán xa lìa ñoái vôùi phaùp.”

Baáy giôø, Toân giaû A-nan, tuøy hyû hoan hyû, ñaûnh leã maø lui. M KINH 622. AM-LA NÖÕ45 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù taïi Baït-kyø, du haønh trong nhaân gian, ñeán nghæ trong vöôøn Am-la, nöôùc Tyø-xaù-ly. Baáy giôø coù naøng kyõ nöõ Am-la nghe tin Ñöùc Theá Toân du haønh töø Baït-kyø ñeán ôû trong

vöôøn Am-la, lieàn söûa soaïn ñaùnh xe ra khoûi thaønh Tyø-xaù-ly, ñeán choã Theá Toân cung kính cuùng döôøng. Khi ñeán cöûa vöôøn Am-la, xuoáng xe ñi boä, töø xa troâng thaáy Theá Toân thuyeát phaùp cho ñaïi chuùng ñang vaây quanh. Theá Toân thaáy naøng Am-la saép ñeán, baûo caùc Tyø-kheo: "Naøy caùc Tyø-kheo, caùc oâng neân tinh caàn nhieáp taâm an truï, chaùnh nieäm, chaùnh trí. Nay coù coâ gaùi Am-la ñeán, neân phaûi giaùo giôùi caùc oâng. "Theá naøo laø Tyø-kheo tinh caàn nhieáp taâm an truï? Neáu Tyø-kheo naøo ñoái vôùi phaùp aùc baát thieän ñaõ sanh thì neân ñoaïn tröø, phaùt khôûi yù chí, phöông tieän, tinh taán, nhieáp taâm; ñoái vôùi phaùp aùc baát thieän neáu chöa sanh, thì ñöøng ñeå sanh. Ñoái vôùi phaùp thieän chöa sanh thì neân laøm cho phaùt sanh; neáu phaùp thieän ñaõ sanh, thì khieán an truï khoâng ñeå maát. Tu taäp ñaày ñuû, phaùt khôûi yù chí, phöông tieän, tinh taán, nhieáp taâm. Ñoù goïi laø Tyø-kheo tinh caàn an truï nhieáp taâm. "Theá naøo goïi laø Tyø-kheo chaùnh trí? Neáu Tyø-kheo naøo trong nhöõng oai nghi tôùi, lui, thöôøng theo chaùnh trí; quay nhìn, troâng, ngaém, co, duoãi, cuùi, ngöôùc, caàm y baùt, ñi, ñöùng, naèm, ngoài, nguû, nghæ, thöùc, noùi, im laëng, ñeàu an truï vôùi chaùnh trí. Ñoù laø chaùnh trí. "Theá naøo laø chaùnh nieäm? Neáu Tyø-kheo naøo an truï chaùnh nieäm quaùn thaân treân noäi thaân, tinh caàn, phöông tieän, chaùnh trí, chaùnh nieäm,

45. Paøli, S.47.1 Ambapaøli.

ñieàu phuïc tham öu theá gian; an truï chaùnh nieäm quaùn thoï, taâm, phaùp treân phaùp, tinh caàn, phöông tieän, chaùnh trí, chaùnh nieäm, ñieàu phuïc tham öu theá gian. Ñoù goïi laø Tyø-kheo chaùnh nieäm. Cho neân, caùc oâng haõy tinh caàn nhieáp taâm an truï, chaùnh nieäm, chaùnh trí. Nay coù coâ gaùi Am-la ñeán, neân phaûi giaùo giôùi caùc oâng." Khi naøng Am-la ñeán choã Theá Toân, cuùi ñaàu ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, roài ñöùng lui qua moät beân. Baáy giôø, Theá Toân vì ngöôøi nöõ Am-la noùi phaùp, khai thò, chæ giaùo, soi saùng, laøm cho hoan hyû, sau ñoù Ngaøi im laëng. Naøng Am-la söûa laïi y phuïc ñaûnh leã Phaät, roài chaép tay baïch Phaät: "Xin Theá Toân vaø ñaïi chuùng nhaän lôøi môøi cuùng döôøng tröa mai cuûa con." Khi aáy, Theá Toân im laëng nhaän lôøi. Ngöôøi nöõ Am-la bieát Theá Toân ñaõ im laëng nhaän lôøi, cuùi ñaàu ñaûnh leã döôùi chaân Phaät roài caùo töø veà nhaø mình, söûa soaïn thöùc aên, saép xeáp baøn gheá. Saùng sôùm hoâm sau cho ngöôøi ñeán baïch Phaät laø ñaõ ñeán giôø. Baáy giôø, Theá Toân vaø ñaïi chuùng cuøng ñi ñeán nhaø ngöôøi nöõ Am-la, an toïa xong. Luùc naøy ngöôøi nöõ Am-la töï tay cuùng döôøng caùc thöù ñoà aên thöùc uoáng. Sau khi thoï thöïc roài, röûa tay, röûa baùt xong, ngöôøi nöõ Am-la ñaët moät caùi gheá nhoû ngoài tröôùc Phaät, nghe Phaät noùi phaùp. Baáy giôø, Theá Toân vì ngöôøi nöõ Am-la noùi keä tuøy hyû: Boá thí, ngöôøi yeâu meán, Ñöôïc nhieàu ngöôøi theo mình; Tieáng taêm ngaøy caøng roäng, Gaàn xa ñeàu nghe heát. Trong chuùng thöôøng hoøa nhaõ, Lìa keo kieät, khoâng sôï; Cho neân trí tueä thí, Ñoaïn keo laãn khoâng coøn. Sanh leân trôøi Ñao-lôïi, Maõi maõi höôûng khoaùi laïc; Suoát ñôøi thöôøng tu ñöùc, Vui chôi vöôøn Nan-ñaø46.

46. Khu vöôøn treân trôøi Ñao-lôïi. Xem cht.2, kinh 576.

Goàm traêm thöù nhaïc trôøi, Naêm duïc ñeïp loøng mình; Kia khi ôû ñôøi naøy, Ñöôïc nghe Phaät noùi phaùp. Laøm ñeä töû Thieän Theä, Vui hoùa sanh veà ñoù. Sau khi Theá Toân vì ngöôøi nöõ Am-la noùi phaùp, khai thò, chæ giaùo, soi saùng, laøm cho hoan hyû xong, Ngaøi töø choã ngoài ñöùng daäy ra veà. M KINH 623. THEÁ GIAN47 Toâi nghe nhö vaày. Moät thôøi, Phaät ôû trong vöôøn Loäc daõ, nôi Tieân nhaân truù xöù taïi nöôùc Ba-la-naïi. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Caùc saéc ñeïp theá gian48; ngöôøi coù saéc ñeïp theá gian coù theå khieán cho moïi ngöôøi tuï taäp laïi ñeå ngaém nhìn chaêng?” Caùc Tyø-kheo baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, ñuùng vaäy!” Phaät baûo caùc Tyø-kheo: “Neáu saéc ñeïp theá gian, ngöôøi coù saéc ñeïp theá gian, laïi coù theå muùa haùt ca nhaïc, coù caøng laøm cho moïi ngöôøi tuï taäp laïi ñeå xem khoâng?” Caùc Tyø-kheo baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, coù vaäy!” Phaät baûo caùc Tyø-kheo: “Hoaëc coù saéc ñeïp theá gian, ngöôøi coù saéc ñeïp theá gian maø ôû moät choã muùa haùt, ca nhaïc, dieãn troø, laïi coù ñaùm ñoâng tuï taäp laïi moät nôi. Neáu coù ngöôøi khoâng ngu, khoâng si, ham vui, chaùn khoå, tham soáng, sôï cheát. Coù ngöôøi khaùc baûo noù raèng: ‘Ngöôøi ñaøn oâng kia, ngöôi haõy böng baùt daàu ñaày naøy, ñi qua giöõa ngöôøi ñeïp theá gian vaø ñaùm ñoâng. Ta sai moät keû gioûi gieát ngöôøi caàm ñao theo sau. Neáu

47.

Paøli, S.47.20 Janapada.

48.

Theá gian myõ saéc ¥@ ¬É ¬ü ¦â. Paøli: janapadakalyaøòì, myõ nöõ cuûa caû nöôùc, myõ nhaân quoác saéc.

ngöôi laøm rôi ñi moät gioït daàu, thì seõ bò cheùm cheát lieàn.’ Theá naøo, Tyø-kheo, ngöôøi böng baùt daàu naøy coù theå khoâng nghó ñeán baùt daàu, khoâng nghó ñeán keû gieát ngöôøi maø chæ nhìn xem kyõ nöõ vaø moïi ngöôøi kia chaêng?” Caùc Tyø-kheo, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, khoâng theå! Vì sao? Baïch Theá Toân, vì ngöôøi naøy töï thaáy ôû sau mình coù ngöôøi caàm ñao, neân luùc naøo cuõng nghó raèng: ‘Neáu ta laøm rôi ñi moät gioït daàu, thì teân ñao phuû kia seõ cheùm ñaàu ta.’ Neân chæ ñeå heát taâm chuù yù vaøo baùt daàu, böôùc ñi chaäm raõi giöõa moïi ngöôøi vaø saéc ñeïp theá gian maø khoâng daùm lieác ngoù quay nhìn.” “Cuõng vaäy, naøy caùc Tyø-kheo, neáu coù Sa-moân vaø Baø-la-moân naøo thaân mình ngoài ngay thaúng, töï oån coá, chuyeân nhaát taâm mình, khoâng chaïy theo aâm thanh hình saéc, kheùo thu nhieáp taát caû taâm phaùp49, truï nôi thaân nieäm xöù, thì ñoù laø ñeä töû cuûa Ta, vaâng lôøi Ta daïy. “Theá naøo laø Tyø-kheo thaân mình ngoài ngay thaúng, töï oån coá, chuyeân nhaát taâm mình, khoâng chaïy theo aâm thanh hình saéc, kheùo thu nhieáp taát caû taâm phaùp, truï nôi thaân nieäm xöù, Nhö vaäy, naøy caùc Tyø-kheo soáng quaùn nieäm thaân treân thaân, phöông tieän tinh caàn, chaùnh trí, chaùnh nieäm, ñieàu phuïc tham öu theá gian. Soáng quaùn nieäm thoï, taâm, phaùp treân phaùp, cuõng laïi nhö vaäy, ñoù goïi laø Tyø-kheo thaân mình ngoài ngay thaúng, töï oån coá, chuyeân nhaát taâm mình, khoâng chaïy theo aâm thanh hình saéc, kheùo thu nhieáp taát caû taâm phaùp, truï nôi thaân nieäm xöù.” Baáy giôø, Theá Toân noùi keä: Chuyeân taâm chaùnh nieäm, Giöõ gìn baùt daàu; Töï taâm theo

giöõ, Chöa töøng tôùi ñoù. Raát khoù vöôït qua, Vi teá thaéng dieäu;

49. Haùn: chaùnh thaân töï troïng... ¥¿ ¨ ¦Û «. Paøli: bahuølikataø yaønikataø vatthukataø anuæææhitaø paricitaø susamaøraddhaø, (boán Nieäm xöù) ñöôïc tu taäp nhieàu, ñöôïc laøm thaønh nhö coã xe, laøm thaønh nhö neàn ñaát, ñöôïc theå nghieäm, ñöôïc tích luõy, ñöôïc kheùo saùch tieán.

Nhöõng gì Phaät daïy, Laø lôøi göôm beùn. Caàn moät loøng mình, Chuyeân tinh gìn giöõ; Khoâng phaûi laø vieäc; Buoâng lung ngöôøi ñôøi. Nhö vaäy thaâm nhaäp, Giaùo khoâng buoâng lung. Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe lôøi Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 624. UAÁT-ÑEÅ-CA50 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaùveä. Baáy giôø Toân giaû Uaát-ñeå-ca51 ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Laønh thay, Ñöùc Theá Toân! Xin vì con noùi phaùp. Sau khi nghe phaùp, con seõ ôû moät mình choã vaéng, chuyeân tinh tö duy, soáng khoâng buoâng lung vaø suy nghó veà lyù do khieán ngöôøi thieän nam caïo boû raâu toùc, chaùnh tín xuaát gia hoïc ñaïo, soáng khoâng nhaø. Noùi ñaày ñuû nhö treân,... cho ñeán khoâng coøn taùi sanh nöõa.” Phaät baûo Toân giaû Uaát-ñeå-ca: “Ñuùng vaäy! Ñuùng vaäy! Nhö nhöõng gì ngöôi noùi. Nhöng ñoái vôùi nhöõng phaùp maø Ta ñaõ noùi, maø khoâng laøm cho Ta haøi loøng, thì söï nghieäp cuûa ngöôøi kia cuõng khoâng thaønh töïu. Tuy ñi theo sau Ta nhöng khoâng ñöôïc lôïi ích, traùi laïi coøn sanh chöôùng ngaïi.” Uaát-ñeå-ca baïch Phaät: “Theo nhöõng gì Theá Toân ñaõ noùi, con coù theå laøm Theá Toân haøi loøng, söï nghieäp cuûa con ñöôïc thaønh töïu khoâng sanh chöôùng ngaïi. Xin Theá Toân vì con noùi phaùp, con seõ ôû moät mình choã vaéng, chuyeân tinh tö

50.

Paøli, S. 47.16; Uttiya; 47.15 Baøhiya.

51.

Uaát-ñeå-ca §C {. Paøli: Uttiya.

duy soáng khoâng buoâng lung. Noùi ñaày ñuû nhö treân,... cho ñeán khoâng coøn taùi sanh nöõa. Hai ba laàn baïch thænh nhö vaäy.” Baáy giôø, Theá Toân baûo Uaát-ñeå-ca: “Tröôùc heát ngöôi neân laøm thanh tònh nghieäp baûn sô52 cuûa mình, sau ñoù tu taäp phaïm haïnh.” Uaát-ñeå-ca baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, nay con laøm theá naøo ñeå taåy saïch nghieäp baûn sô cuûa mình ñeå tu taäp phaïm haïnh?” Phaät daïy Uaát-ñeå-ca: “Tröôùc heát ngöôi phaûi laøm thanh tònh cho giôùi, chaùnh tröïc cho tri kieán, ba nghieäp phaûi ñaày ñuû, sau ñoù tu taäp boán Nieäm xöù. Nhöõng gì laø boán? Ñoù laø: Soáng an truù chaùnh nieäm quaùn thaân treân noäi thaân, phöông tieän, tinh caàn, chaùnh trí, chaùnh nieäm, ñieàu phuïc tham öu theá gian. Cuõng vaäy, soáng an truù chaùnh nieäm quaùn ngoaïi thaân, noäi ngoaïi thaân treân thaân, soáng an truù chaùnh nieäm quaùn thoï, taâm, phaùp treân phaùp, cuõng noùi ñaày ñuû nhö vaäy.” Khi Uaát-ñeå-ca nghe Phaät daïy xong, tuøy hyû hoan hyû töø choã ngoài ñöùng daäy lui ra. Sau khi nghe Phaät chæ daïy roài, moät mình Uaát-ñeå-ca ôû choã vaéng chuyeân tinh tö duy, soáng khoâng buoâng lung, töï suy

nghó veà lyù do khieán ngöôøi thieän nam caïo boû raâu toùc, khoaùc aùo ca-sa, chaùnh tín xuaát gia hoïc ñaïo, soáng khoâng nhaø,... cho ñeán khoâng coøn taùi sanh nöõa. Nhö nhöõng gì Uaát-ñeå-ca hoûi. Cuõng vaäy, nhöõng gì Tyø-kheo khaùc hoûi, cuõng daïy nhö treân. M

52. Haùn: tònh kyø sô nghieäp ²b ¨ä ªì ~. Paøli: aødim eva visodhehi kusalesu dhammesu, “Haõy laøm thanh tònh phaùp caên baûn (hay baûn sô) trong caùc thieän phaùp”.

KINH 625. BAØ-HEÂ-CA53 Toâi nghe nhö vaäy: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy coù moät Tyø-kheo teân laø Baø-heâ-ca54 ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, laønh thay! Theá Toân, xin vì con maø noùi phaùp.” Nhö kinh ñaõ noùi ñaày ñuû vôùi Toân giaû Uaát-ñeà-ca ôû tröôùc, chæ coù söï sai bieät laø: “Nhö vaäy, naøy Baø-heâ-ca, Tyø-kheo laøm saïch nghieäp baûn sô, laø an truù chaùnh nieäm quaùn thaân treân thaân, vöôït qua caùc ma, an truù chaùnh nieäm quaùn thoï, taâm, phaùp treân phaùp vöôït qua caùc ma.” Sau khi Tyø-kheo Baø-heâ-ca nghe Phaät noùi phaùp, chæ daïy xong, tuøy hyû hoan hyû ñaûnh leã lui ra. Sau ñoù moät mình ôû choã vaéng, chuyeân tinh tö duy, soáng khoâng buoâng lung... cho ñeán khoâng coøn taùi sanh nöõa. M KINH 626. TYØ-KHEO Kinh thöù hai cuõng noùi nhö kinh treân, chæ coù söï sai khaùc laø: Nhö vaäy, Tyø-kheo vöôït qua sanh töû. M KINH 627. A-NA-LUAÄT55 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø Toân giaû A-na-luaät-ñaø ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, neáu coù Tyø-kheo naøo coøn ôû hoïc ñòa chöa thaêng tieán ñöôïc, maø phöông tieän taàm caàu an oån Nieát-baøn, Thaùnh ñeä töû aáy ñoái vôùi Chaùnh phaùp luaät phaûi laøm theá naøo ñeå tu taäp, tu taäp nhieàu, döùt saïch

53.

Paøli, S.47.15 Baøhika.

54.

Baø-heâ-ca ±C ñQ {. Paøli: Baøhika (Baøhya).

55.

Paøli, tham chieáu S.47.26 Padesa.

caùc laäu... cho ñeán töï bieát khoâng coøn taùi sanh nöõa”. Phaät baûo A-na-luaät: “Neáu Thaùnh ñeä töû coøn ôû hoïc ñòa chöa thaêng tieán ñöôïc, maø phöông tieän taàm caàu an oån Nieát-baøn, vò aáy luùc baáy giôø haõy chaùnh nieäm an truù quaùn thaân treân noäi thaân, phöông tieän tinh caàn, chaùnh trí, chaùnh nieäm, ñieàu phuïc tham öu theá gian. Cuõng vaäy, chaùnh nieäm an truù quaùn thoï, taâm, phaùp treân phaùp, phöông tieän tinh caàn, chaùnh trí, chaùnh nieäm, ñieàu phuïc tham öu theá gian. Khi Thaùnh ñeä töû tu taäp nhieàu nhö vaäy roài, thì seõ saïch heát caùc laäu... cho ñeán töï bieát khoâng coøn taùi sanh nöõa.” Phaät daïy kinh naøy xong, Toân giaû A-na-luaät nghe nhöõng gì Phaät daïy, tuøy hyû hoan hyû laøm leã

roài lui. M KINH 628. GIÔÙI56 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù taïi tinh xaù Keâ laâm57, aáp Ba-lieân-phaát58. Khi aáy caùc Toân giaû Öu-ñaø-di, A-nan-ñaø cuõng ôû ñoù. Baáy giôø, Toân giaû Öu-ñaø-di ñeán choã Toân giaû A-nan, cuøng aân caàn chaøo hoûi nhau, roài ngoài lui qua moät beân, noùi vôùi Toân giaû A-nan: “Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Ñaúng Chaùnh Giaùc, laø Ñaáng Tri Giaû, Kieán Giaû, ñaõ vì caùc Tyø-kheo noùi veà Thaùnh giôùi, khieán cho khoâng ñöùt, khoâng khuyeát, khoâng raïn59, khoâng lìa, khoâng bò giôùi thuû60, kheùo roát raùo, kheùo thoï trì, ñöôïc baäc trí khen ngôïi, khoâng bò gheùt boû. Vì sao Nhö Lai ÖÙng Ñaúng Chaùnh, laø Ñaáng Tri Giaû, Kieán Giaû, vì caùc Tyø-kheo noùi veà Thaùnh giôùi khieán cho khoâng ñöùt, khoâng khuyeát,… cho ñeán ñöôïc baäc trí khen

56. Paøli, S.47.21 Sìla. 57. Keâ laâm tinh xaù ªL ºë ªÙ. Paøli: Kukkaæaøraøma. 58. Ba-lieân-phaát aáp ¤Ú ³s ¥± ¨¶. Paøli: Paøæaliputta. 59. Haùn: baát traïch ¤£ ¾Ü. Tham chieáu Paøli, D.iii. Saígìti:...akaòñehi acchidehi asabalehi akammaøsehe bhujissehi vióóuppasatthehi aparaømatthesi... khoâng bò khuyeát, khoâng bò vôõ, khoâng tì veát, khoâng bò ñoám, khieán cho töï do, khoâng bò coá chaáp, ñöôïc keû trí khen ngôïi... 60. Baát giôùi thuû ¤£ §Ù ¨ú¡A giôùi bò coá chaáp. Paøli: aparaømaæææha. xem cht. 59 treân.

ngôïi, khoâng bò gheùt boû?” Toân giaû A-nan baûo Toân giaû Öu-ñaø-di: “Vì ñeå tu taäp boán Nieäm xöù. Nhöõng gì laø boán? Ñoùù laø, soáng quaùn thaân treân thaân; soáng quaùn thoï, taâm, phaùp treân phaùp.” Sau khi hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, trôû veà choã ôû cuûa mình. M KINH 629. BAÁT THOAÙI CHUYEÅN61 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù taïi tinh xaù Keâ laâm, aáp Ba-lieân-phaát. Caùc Toân giaû A-nan vaø Toân giaû Baït-ñaø-la cuõng ôû ñoù. Baáy giôø, Toân giaû Baït-ñaø-la hoûi Toân giaû A-nan: “Coù phaùp naøo tu taäp, tu taäp nhieàu, maø khoâng thoaùi chuyeån khoâng?” Toân giaû A-nan baûo Toân giaû Baït-ñaø-la: “Coù phaùp tu taäp, tu taäp nhieàu coù theå khieán ngöôøi tu haønh khoâng bò thoaùi chuyeån, ñoù laø boán Nieäm xöù. Nhöõng gì laø boán? Ñoù laø, soáng quaùn thaân treân thaân; soáng quaùn thoï, taâm, phaùp treân phaùp.” Sau khi hai Chaùnh só baøn luaän xong, trôû veà choã ôû cuûa mình. M KINH 630. THANH TÒNH62 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù taïi tinh xaù Keâ laâm, aáp Ba-lieân-phaát. Caùc Toân giaû A-nan vaø Toân giaû Baït-ñaø-la cuõng ôû ñoù. Roài, Toân giaû Baït-ñaø-la hoûi Toân giaû A-nan: “Coù phaùp naøo tu taäp, tu taäp nhieàu coù theå khieán cho chuùng sanh khoâng thanh tònh trôû thaønh thanh tònh vaø caøng trôû neân saùng choùi khoâng?” Toân giaû A-nan baûo Toân giaû Baït-ñaø-la: “Coù phaùp tu taäp, tu taäp nhieàu coù theå khieán cho chuùng sanh khoâng

61.

Paøli, S.47.23 Parihaøna. Xem kinh 628 treân.

62.

Xem kinh 629 treân.

thanh tònh trôû thaønh thanh tònh vaø trôû neân saùng choùi, ñoù laø boán Nieäm xöù. Nhöõng gì laø boán? Ñoùù laø, soáng quaùn thaân treân thaân; soáng quaùn thoï,

taâm, phaùp treân phaùp.” Sau khi hai Toân giaû baøn luaän xong, moãi ngöôøi trôû veà choã ôû cuûa mình. M KINH 631. ÑOÄ BÆ NGAÏN Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù taïi tinh xaù Keâ laâm, aáp Ba-lieân-phaát. Caùc Toân giaû A-nan vaø Toân giaû Baït-ñaø-la cuõng ôû ñoù. Moät hoâm Toân giaû Baït-ñaøla hoûi Toân giaû A-nan: “Coù phaùp naøo tu taäp, tu taäp nhieàu coù theå khieán cho chuùng sanh chöa qua bôø beân kia, ñöôïc qua bôø beân kia khoâng?” Toân giaû A-nan baûo Toân giaû Baït-ñaø-la: “Coù phaùp tu taäp, tu taäp nhieàu coù theå khieán cho chuùng sanh chöa qua bôø beân kia, seõ ñöôïc qua bôø beân kia, ñoù laø boán Nieäm xöù. Nhöõng gì laø boán? Ñoùù laø, soáng quaùn thaân treân thaân; soáng quaùn thoï, taâm, phaùp treân phaùp.” Sau khi hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi trôû veà choã ôû cuûa mình. M KINH 632. A-LA-HAUN Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi, Phaät truù taïi tinh xaù Keâ laâm, aáp Ba-lieân-phaát. Caùc Toân giaû A-nan vaø Toân giaû Baït-ñaø-la cuõng ôû ñoù. Baáy giôø, Toân giaû Baït-ñaø-la hoûi Toân giaû A-nan: “Coù phaùp naøo tu taäp, tu taäp nhieàu coù theå ñaéc quaû A-la-haùn khoâng?” Toân giaû A-nan baûo Toân giaû Baït-ñaø-la: “Coù phaùp tu taäp, tu taäp nhieàu coù theå ñaéc quaû A-la-haùn, ñoù laø boán Nieäm xöù. Nhöõng gì laø boán? Ñoùù laø, soáng quaùn thaân treân thaân;

soáng quaùn thoï, taâm, phaùp treân phaùp.” Sau khi hai vò Chaùnh só baøn luaän xong, moãi ngöôøi trôû veà choã ôû cuûa mình. M KINH 633. NHAÁT THIEÁT PHAÙP Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù taïi tinh xaù Keâ laâm, aáp Ba-lieân-phaát. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Ñöôïc noùi laø taát caû caùc phaùp. Taát caû phaùp laø boán Nieäm xöù, ñoù goïi laø chaùnh thuyeát. Nhöõng gì laø boán? Ñoùù laø, soáng quaùn thaân treân thaân; soáng quaùn thoï, taâm, phaùp treân phaùp.” Moät thôøi, Phaät daïy kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû thöïc haønh theo. M KINH 634. HIEÀN THAÙNH63 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù taïi tinh xaù Keâ laâm, aáp Ba-lieân-phaát. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Neáu Tyø-kheo naøo, tu taäp, tu taäp nhieàu ñoái vôùi boán Nieäm xöù, thì goïi ñoù laø Hieàn thaùnh xuaát ly64. Nhöõng gì laø boán? Ñoùù laø, soáng quaùn thaân treân thaân; soáng quaùn thoï, taâm, phaùp treân phaùp.” Phaät daïy kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. Nhö xuaát ly, cuõng vaäy chính thöùc heát khoå, giaûi thoaùt khoå, ñöôïc quaû vò lôùn, ñöôïc phaùp cam loä, cöùu caùnh cam loä, chöùng phaùp cam loä, cuõng noùi ñaày ñuû nhö vaäy.65 M

63.

Paøli, S.47.17 Ariya.

64.

Hieàn thaùnh xuaát ly . Paøli: ariyaø niyaønikaø, vò Thaùnh giaû ñaõ thoaùt ly (khoå).

65.

Toùm taét coù baûy kinh.

KINH 635. QUANG TRAÏCH Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät truù taïi tinh xaù Keâ laâm, aáp Ba-lieân-phaát. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Neáu Tyø-kheo naøo tu taäp, tu taäp nhieàu ñoái vôùi boán Nieäm xöù, coù theå khieán cho chuùng sanh khoâng thanh tònh trôû thaønh thanh tònh; chuùng sanh ñaõ thanh tònh roài khieán cho caøng trôû neân saùng choùi. Nhöõng gì laø boán? Ñoùù laø, soáng quaùn thaân treân thaân; soáng quaùn thoï, taâm, phaùp treân phaùp.” Phaät daïy kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. Nhö thanh tònh chuùng sanh, cuõng vaäy chuùng sanh chöa qua ñöôïc bôø beân kia khieán cho qua, ñaéc A-la-haùn, ñaéc Bích-chi-phaät, ñaéc Voâ thöôïng Boà-ñeà cuõng noùi nhö treân.

M

KINH 636. TYØ-KHEO66

Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi, Phaät truù taïi tinh xaù Keâ laâm, aáp Ba-lieân-phaát. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo:

“Ta seõ vì caùc Tyø-kheo noùi veà boán Nieäm xöù.

“Theá naøo laø tu boán Nieäm xöù? Naøy caùc Tyø-kheo, Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Ñaúng Chaùnh Giaùc, Minh Haïnh Tuùc, Thieän Theä, Theá Gian Giaûi, Voâ Thöôïng Só, Ñieàu Ngöï Tröôïng Phu, Thieân Nhaân Sö, Phaät, Theá Toân, xuaát hieän ôû ñôøi, giaûng noùi chaùnh phaùp, nhöõng lôøi giaûng noùi ban ñaàu, khoaûng giöõa vaø sau cuøng, taát caû ñeàu laønh, nghóa laønh, vò

66. Paøli, S.47.3 Bhikkhu.

laønh, hoaøn toaøn thuaàn nhaát thanh tònh, phaïm haïnh ñöôïc hieån hieän. Neáu coù toäc taùnh nam, hay toäc taùnh nöõ, nghe phaùp töø Phaät, ñöôïc tín taâm thanh tònh; tu hoïc nhö vaäy: thaáy söï tai haïi cuûa taïi gia lieân heä vôùi duïc laïc, laø phieàn naõo raøng buoäc, neân thích soáng ôû nôi vaéng veû, xuaát gia hoïc ñaïo, khoâng thích taïi gia, maø soáng khoâng nhaø; chæ muoán moät möïc thanh tònh, suoát ñôøi hoaøn toaøn thuaàn nhaát trong saïch, phaïm haïnh trong saùng, ‘Ta neân caïo boû raâu toùc, khoaùc aùo ca-sa, chaùnh tín xuaát gia hoïc ñaïo, soáng khoâng nhaø.’ Suy nghó nhö vaäy roài, lieàn vaát boû tieàn taøi, thaân thuoäc, caïo boû raâu toùc, khoaùc aùo ca-sa, chaùnh tín xuaát gia hoïc ñaïo, soáng khoâng nhaø; thaân haønh ñoan chaùnh, giöõ gìn boán söï loãi laàm cuûa mieäng, chaùnh maïng thanh tònh; tu taäp giôùi Hieàn thaùnh, giöõ gìn cöûa caùc caên, chaùnh nieäm hoä taâm.

“Khi maét thaáy saéc thì khoâng naém giöõ hình töôùng; neáu ñoái vôùi maét maø an truï baát luaät nghi67, tham öu theá gian, phaùp aùc baát thieän hay loït vaøo taâm. Nhöng hieän taïi, ñoái vôùi maét maø khôûi chaùnh luaät nghi; vaø ñoái vôùi tai, muõi, löôõi, thaân, yù cuõng khôûi chaùnh luaät nghi nhö vaäy. “Ngöôøi kia sau khi thaønh töïu ñöôïc Giôùi luaät Hieàn thaùnh, laïi kheùo nhieáp thuû caùc caên, ñi tôùi ñi lui, quay nhìn, co duoãi, naèm ngoài, thöùc nguû, noùi naêng, im laëng ñeàu truï ôû trong chaùnh trí.

67. Truï baát luaät nghi , töùc soáng khoâng phoøng hoä. Paøli: asaövara.

“Ngöôøi kia sau khi thaønh töïu Thaùnh giôùi, phoøng hoä caùc caên moân naøy, laïi tu taäp chaùnh trí chaùnh nieäm, tòch tònh vieãn ly; choã vaéng, döôùi boùng caây, hay trong phoøng vaéng, ngoài moät mình, chaùnh thaân, chaùnh nieäm, buoäc taâm an truï, ñoaïn tham öu theá gian, lìa tham duïc, tröø saïch tham duïc; döùt tröø caùc trieàn caùi ôû ñôøi laø saân nhueá, thuøy mieân, traïo hoái, nghi; xa lìa caùc trieàn caùi saân nhueá, thuøy mieân, traïo hoái, nghi; tröø saïch caùc trieàn caùi saân nhueá, thuøy mieân, traïo hoái, nghi; ñoaïn tröø naêm trieàn caùi chuùng laøm taâm suy yeáu tueä baïc nhöôïc, chöôùng ngaïi caùc giaùc phaàn, khoâng höôùng ñeán Nieát-baøn. Theá neân, vò aáy an truù chaùnh nieäm quaùn nieäm thaân treân noäi thaân, phöông tieän tinh caàn, chaùnh trí, chaùnh nieäm, ñieàu phuïc tham öu cuûa theá gian. Cuõng vaäy, an truù chaùnh nieäm quaùn ngoaïi thaân, noäi ngoaïi thaân, thoï taâm phaùp treân phaùp, cuõng noùi nhö vaäy. Ñoù goïi laø Tyø-kheo tu boán Nieäm xöù.”

Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe lôøi Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M

KINH 637. BA-LA-ÑEA-MOÄC-XOA68 Toâi nghe nhö vaày.

Moät thôøi, Phaät truù taïi tinh xaù Keâ laâm, aáp Ba-lieân-phaát. Baáy giôø Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Neân tu boán Nieäm xöù. Noùi ñaày ñuû nhö treân, chæ coù söï sai bieät laø:... cho ñeán xuaát gia nhö vaäy, roài ôû nôi yeân tónh, nhieáp trì Ba-la-ñeà-moäc-xoa, thaønh töïu luaät nghi ñaày ñuû; ñoái vôùi toäi nhoû nhaët cuõng sanh loøng sôï haõi lôùn, thoï trì hoïc giôùi, lìa saùt sanh, döùt saùt sanh, khoâng thích saùt sanh,... cho ñeán taát caû nghieäp ñaïo nhö ñaõ noùi ôû tröôùc, y baùt luoân ôû beân mình, nhö chim coù hai caùnh. Thaønh töïu hoïc giôùi nhö vaäy laø nhôø tu boán Nieäm xöù.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe lôøi Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 638. THUAÀN-ÑAØ69 Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi, Phaät ôû trong vöôøn truùc Ca-lan-ñaø, taïi thaønh Vöông xaù. Baáy giôø Toân giaû Xaù-lôïi phaát ñang ôû trong laøng Ma-kieät-ñeà Na-la70, bò beänh vaø vaøo Nieát-baøn. Sa-di Thuaàn-ñaø71 chaêm soùc, cuùng döôøng. Toân giaû Xaù-lôïi-phaát nhaân beänh maø Nieát-baøn. Sa-di Thuaàn-ñaø sau khi cuùng döôøng Toân giaû Xaù-lôïi-phaát, nhaët laáy xaù-lôïi coøn laïi, mang theo cuøng vôùi y baùt ñeán thaønh Vöông xaù. Ñeán nôi, thaâu caát y baùt, röûa chaân xong, Sa-di Thuaàn-ñaø ñi ñeán choã Toân giaû A-nan, ñaûnh leã roài, lui ñöùng moät beân, baïch: “Baïch Toân giaû, Hoøa thöôïng cuûa con laø Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñaõ Nieát-baøn. Con ñem xaù-lôïi

vaø y baùt veà ñaây.” Toân giaû A-nan nghe Sa-di Thuaàn-ñaø baùo tin aáy roài, lieàn ñi ñeán

68.

Paøli, S.47.46 Paøæimokkha.

69.

Paøli, S.47.13 Cuòña.

70.

Ma-kieät-ñeàø Na-la tuï laïc . Paøli: Magadha-Nalagaømaka, thoân Na-la ôû Magadha.

71.

Thuaàn-ñaø Â ªû. Paøli: Cuòña.

choã Phaät, baïch raèng: “Baïch Theá Toân, hoâm nay con töôûng chöøng thaân theå raõ rôøi, boán phöông ñoåi khaùc, môø aùm, ngheïn ngaøo khoâng noùi neân lôøi. Sa-di Thuaàn- ñaø noùi vôùi con raèng: ‘Hoøa thöôïng Xaù-lôïi-phaát ñaõ Nieát-baøn. Con ñem xaù-lôïi vaø y baùt veà ñaây.’” Phaät daïy: “Theá naøo A-nan? Xaù-lôïi-phaát ñem caùi thaân ñaõ thoï giôùi72 maø Nieát-baøn, hay laø ñònh thaân, tueä thaân, giaûi thoaùt thaân, hay giaûi thoaùt tri kieán thaân Nieát-baøn?” Toân giaû A-nan baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, khoâng phaûi vaäy.” Phaät baûo A-nan: “Hay laø phaùp ñöôïc thuyeát maø Ta töï chöùng tri, thaønh Ñaúng chaùnh giaùc, töùc laø boán Nieäm xöù, boán Chaùnh ñoaïn, boán Nhö yù tuùc, naêm Caên, naêm Löïc, baûy Giaùc chi vaø taùm Thaùnh ñaïo; ñem nhöõng phaùp naøy maø nhaäp Nieát-baøn?” Toân giaû A-nan baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, khoâng. Tuy khoâng ñem caùi thaân thoï giôùi… cho ñeán caùc phaùp ñaïo phaåm maø Nieát-baøn, nhöng Toân giaû Xaù-lôïi-phaát giöõ giôùi, hoïc nhieàu, ít muoán, bieát ñuû, thöôøng tu haïnh vieãn ly, tinh caàn, phöông tieän, nhieáp nieäm an truï, nhaát taâm chaùnh ñònh, trí tueä beùn nhaïy, trí tueä saâu xa, trí tueä sieâu vieät, trí tueä phaân bieät, trí tueä lôùn, trí tueä roäng, trí tueä saâu, trí tueä khoâng ai baèng, trí baùu thaønh töïu, hay chæ baøy, hay daïy doã, hay soi saùng, hay laøm cho hoan hyû, kheùo leùo khen ngôïi, vì chuùng noùi phaùp. Cho neân baïch Theá Toân, con vì phaùp, vì ngöôøi laõnh thoï giaùo phaùp, caûm thaáy buoàn raàu khoå naõo.”

Phaät daïy A-nan: “Ngöôi chôù buoàn raàu khoå naõo! Vì sao? Hoaëc sanh73, hoaëc khôûi, hoaëc taïo taùc, ñeàu laø phaùp höõu vi baïi hoaïi; laøm sao coù theå khoâng baïi hoaïi? Muoán cho khoâng hoaïi, khoâng coù tröôøng hôïp aáy. Tröôùc ñaây Ta ñaõ noùi, taát caû nhöõng vaät yeâu thích, nhöõng vieäc hôïp yù, taát caû ñeàu laø phaùp traùi lìa, chaúng theå giöõ maõi74. Ví nhö coäi caây to, reã, caønh, nhaùnh, laù,

72. Thoï giôùi thaân ¨ü §Ù ¨ . Paøli: Sìla-kkhanda, giôùi uaån. 73. Sanh ¥Í¡A baûn Cao-ly: toïa §¤. Tham chieáu Paøli: yaö taö jaøtaö bhuøtaö sankhataö palokadhammaö, caùi gì laø sanh, laø toàn taïi, laø höõu vi, laø phaùp baïi hoaïi. 74. Paøli: sabbehi piyehi manaøpehi naønaøbhaøvo vinaøbhaøvo aóóathaøbhaøvo, vôùi taát nhöõng gì yeâu thöông, thích yù, ñeàu laø taùnh khaùc bieät, laø taùnh ly taùn, laø taùnh bieán

hoa, traùi sum seâ töôi toát, caønh lôùn gaõy tröôùc. Nhö nuùi baùu lôùn, söôøn lôùn suïp ñoå tröôùc. Cuõng vaäy, trong haøng ñaïi chuùng quyeán thuoäc cuûa Nhö Lai, Ñaïi Thanh vaên vaøo Nieát-baøn tröôùc. Neáu phöông kia coù Xaù-lôïi- phaát an truï thì ôû phöông aáy Ta voâ söï, nhöng nôi aáy vôùi Ta khoâng phaûi troáng khoâng, vì coù Xaù-lôïi-phaát. Nhö tröôùc ñaây Ta ñaõ noùi. Nay ngöôi, naøy A-nan, nhö töø tröôùc Ta ñaõ noùi, taát caû nhöõng thöù öa thích, hôïp yù ñeàu laø phaùp bieät ly, bôûi vaäy cho neân A-nan ñöøng quaù buoàn raàu. A-nan neân bieát, Nhö Lai chaúng bao laâu cuõng seõ ra ñi. Cho neân, A-nan, haõy töï mình laøm hoøn ñaûo ñeå töï nöông töïa. Haõy laáy phaùp laøm nôi nöông töïa, ñöøng laáy choã naøo khaùc laøm hoøn ñaûo, ñöøng nöông töïa vaøo choã naøo khaùc.” Toân giaû A-nan baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, theá naøo laø töï mình laøm hoøn ñaûo, töï nöông töïa chính mình? Theá naøo laø laáy phaùp laøm hoøn ñaûo, laáy phaùp laøm nôi nöông töïa? Theá naøo laø khoâng laáy caùi khaùc laøm hoøn ñaûo, khoâng nöông töïa caùi khaùc?” Phaät ñaùp: “Neáu Tyø-kheo naøo soáng an truù chaùnh nieäm quaùn thaân treân thaân, tinh caàn, phöông tieän, chaùnh trí, chaùnh nieäm, ñieàu phuïc tham öu theá gian; cuõng vaäy, an truù chaùnh nieäm quaùn ngoaïi thaân, noäi ngoaïi thaân; thoï, taâm, phaùp treân phaùp, cuõng noùi nhö vaäy. A-nan, ñoù goïi laø töï mình laøm hoøn ñaûo, töï nöông töïa chính mình, töï laáy phaùp laøm hoøn ñaûo, töï laáy phaùp laøm choã nöông töïa, khoâng laáy choã naøo khaùc laøm hoøn ñaûo, khoâng nöông töïa choã naøo khaùc.” Phaät daïy kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû thöïc haønh theo. M KINH 639. BOÁ-TAÙT75 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Ñöùc Phaät ôû trong röøng Am-la raâm maùt, caïnh bôø soâng Baït-ñaø-la, nöôùc Ma-thaâu-la. Baáy giôø Toân giaû Xaù-lôïi-phaát vaø Muïc-kieàn-lieân vaøo Nieát-baøn chöa bao laâu. Hoâm aáy laø ngaøy möôøi laêm boá-taùt,

dò. 75. Paøli, S.47.14 Ceôa.

Theá Toân traûi choã ngoài, ngoài tröôùc ñaïi chuùng, nhìn khaép chuùng hoäi roài noùi:

“Ta nhìn ñaïi chuùng, thaáy ñaõ troáng khoâng, vì Xaù-lôïi-phaát vaø Muïc- kieàn-lieân ñaõ vaøo Nieát-baøn. Trong chuùng Thanh vaên cuûa Ta, chæ coù hai ngöôøi naøy kheùo thuyeát phaùp, giaùo giôùi, daïy doã, bieän thuyeát ñaày ñuû. Coù hai thöù taøi saûn: tieàn taøi vaø phaùp taøi. Tieàn taøi thì tìm caàu töø ngöôøi theá gian. Phaùp taøi thì tìm caàu töø Xaù-lôïi-phaát vaø Muïc-kieàn-lieân. Nhö Lai ñaõ lìa tieàn taøi76 vaø phaùp taøi. Caùc oâng chôù vì Xaù-lôïi-phaát vaø Muïc-kieàn lieân ñaõ Nieát-baøn maø saàu öu khoå naõo. “Ví nhö caây lôùn, reã, caønh, nhaùnh, laù, hoa traùi, sum seâ töôi toát, thì nhaùnh lôùn seõ gaõy tröôùc. Cuõng nhö nuùi baùu lôùn, söôøn lôùn suïp ñoå tröôùc. Cuõng vaäy, trong ñaïi chuùng cuûa Nhö Lai, hai vò Ñaïi Thanh vaên Xaù-lôïi-phaát vaø Muïc-kieàn-lieân vaøo Nieát-baøn tröôùc. Cho neân caùc Tyø-kheo, caùc oâng chôù sanh öu saàu khoå naõo. Vì coù phaùp sanh, phaùp khôûi, phaùp taïo taùc, phaùp höõu vi, phaùp baïi hoaïi naøo, maø khoâng tieâu maát. Neáu muoán khieán cho chuùng khoâng hoaïi, thì ñieàu naøy khoâng theå coù ñöôïc. Töø tröôùc Ta ñaõ noùi: ‘Taát caû moïi vaät ñaùng yeâu thích ñeàu ñi ñeán ly taùn.’ Chaúng bao laâu

nöõa Ta cuõng seõ ra ñi. Vì theá cho neân caùc oâng haõy töï laøm hoøn ñaûo, töï nöông töïa chính mình; haõy laáy phaùp laøm hoøn ñaûo, laáy phaùp laøm nôi nöông töïa; khoâng laáy choã naøo khaùc laøm hoøn ñaûo, khoâng nöông töïa choã naøo khaùc. Nghóa laø soáng an truù chaùnh nieäm quaùn thaân treân thaân, tinh caàn, phöông tieän, chaùnh trí, chaùnh nieäm, ñieàu phuïc tham öu theá gian; cuõng vaäy, an truù chaùnh nieäm quaùn ngoaïi thaân, noäi ngoaïi thaân; thoï, taâm, phaùp treân phaùp, cuõng noùi nhö vaäy. Ñoù goïi laø töï mình laøm hoøn ñaûo, töï nöông töïa chính mình; töï laáy phaùp laøm hoøn ñaûo, laáy phaùp laøm nôi nöông töïa; khoâng laáy choã naøo khaùc laøm hoøn ñaûo, khoâng nöông töïa choã naøo khaùc.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

76. Trong baûn: thí taøi ¬I °] . Baûn Toâng-Nguyeân-MInh: theá taøi ¥@ °] .

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.